

VIDICI

Tradicija duhovne literature nije kod nas zamrla. Štoviše, u posljednje smo vrijeme svjedoci pravoga malog bujanja. No, jesu li sve brojnija naša vjerska izdanja ujedno i znak našega duhovnog sazrijevanja i smijemo li biti zadovoljni onim što smo ostvarili?

Pred dvije godine u Vjesniku đakovačke biskupije (1959. 6) nepotpisani autor članka »Literarni talenti« uputio je čitaocima apel za brojnijom suradnjom, za aktuelnijim člancima i praktičnijim materijalom. Tuži se da je ovaj list, iako jedini naš svećenički list, siromašan i stilski suh. Uvjeren je, međutim, da ima u nas nesumnjivih literarnih talenata, koje valja otkriti, pomoći im da se razviju, podržavati ih i prisiliti da književno rade. Ovaj poziv je značajan. Izrazio je opću težnju da se našim literarnim nastojanjima posveti veća briga, da se idejno izoštre i tematski obogate.

Pokrenuta problematika prelazi daleko okvire jednoga lista. Ona ima opće značenje a i piscu je zacijelo očito da rješenje nije u samom buđenju skrivenih talenata. Naša su izdanja, ako ćemo pravvo, odraz naših duhovnih vidika, svjedoci, kako naša vjerska svijest i poslanje proživljavaju prisutnost u vremenu jednoga vrenja — u jednu riječ, naša su izdanja slika nas samih, našega obzorja, naših težnji i mogućnosti.

Kad zahtijevamo zreliju vjersku literaturu, ne tražimo je u ovom času zato da pokažemo ljepše lice pred »onima vani«, nego najprije zato da otkrijemo pravu dušu i uz budniju svijest brže dozrijevanje. Književna djelatnost naime, kao sredstvo duhovnog komuniciranja, kao i izraz k sebi došle misli, uživa povlasticu da osvjetljuje i svoj izvor i zbivanja kroz koja prolazimo, da probuđene težnje usmjeruje i vezuje u organsku cjelinu, da preodgaja i duhovno oploduje. Iako je, dakle, s jedne strane odraz sredine iz koje niče, književno je stvaranje u isti mah i djelatni čimbenik njezina dozrijevanja i, kao takav, jedan od uvjeta njezina života. Kada vjerska knjiga zrelo ispunja ovu misiju, ona ujedno postaje i najuvjerljiviji svjedok žive vjerske prisutnosti pred svima savjestima. Ona, stoga, nije nipošto raskoš, ona je nezamjenljiva potreba. To i jest razlog zašto nam se, dok naša vjerska književnost traži svoj predmet i svoj oblik, imperativno nameće dužnost da o njoj ozbiljno razmislimo.

Upitamo li se da li je naša vjerska literatura posljednjih godina, prepuštena sama sebi i slučaju, dosegla visinu vremena, morat ćemo priznati da se još bori sa slabostima od kojih dugo trpi, da još uvijek traga za aktuelnom tematikom i izrazom, da ponekad dolazi n svijet bez cilja, plana i kontrole, ponekad i neu-

vjerljivo prenose bogatstvo vjerskoga života. Ovo je, dakako, rečeno općenito. Ima na sreću iznimaka. Ali je neumoljiva istina da će kao cjelina podbaciti ako se ne zgusne i produbi, ako jasnije ne uoči svoju problematiku i ako je zrelije ne pretrese.

Činjenica, da se kod nas i uz teškoće književno radi, da književna nastojanja zahvaćaju sve šire razmjere, uvjerava nas da je napredak moguć. Svijesni smo, međutim, da je našoj knjizi potrebna svestrana i organizirana pomoć. S tom namjerom mi otvaramo ovu rubriku i posvećujemo je razgovorima o književnoj djelatnosti te pozivamo pisce i čitaoce da u njima sudjeluju.

Ne vidimo kako možemo od naše duhovne literature očekivati da postane bremenitijom ako jednom pred nju ne stupimo sa zahtjevom da produbi i uozbilji poglede, da probleme zahvati cjelovitije i životnije, da izbrusi izraz i da jasnije i povezanije iznese vjerske istine i vrednote. Smatramo neodgodivom potrebom da se oživi nužna pratilica, neodmislivi mentor vjersko-književnih napora - kritika.

Želimo li zaplivati potrebno je da konačno skočimo u vodu.

Josip Turčinović

V I J E S T I

Pjesma Crkve. Na koncu drugog plenarnog sastanka centralne komisije za pripravu II Vatikanskog koncila, 17. XI. 1961. držao je Sv. Otac govor u kojem je rekao da je cjelokupni život Crkve kao neprekidna veličanstvena pjesma: »Sveta Crkva uvijek pjeva i njezin je glas, kako kaže sv. Augustin, zanosno priznavanje vjere potpuna odanost vlasti, radosno klicanje slobode. Majka Crkva uči ljude da se izdvoje od vremenitih poteškoća i neprilika te da svoje misli, namjere i odluke visoko uzdignu. To je cilj svega što god ona radi. K tome nas vodi ne samo svečano učiteljstvo i skladni zakoni nego također i slašću oškropljena žalost svete liturgije mrtvih. Nemojmo stoga klonuti duhom u poteškoćama sadašnjeg vremena. Ni sadašnje neprilike ne smiju utišati ovu veličanstvenu pjesmu!« (AAS 1961, 13, 732).

Vrijeme Crkve. Između prvog i drugog Vatikanskog koncila proteklo je relativno dosta kratko ali za život Crkve izvanredno važno razdoblje od 90 godina. To vrijeme možemo s pravom označiti izrazom — vrijeme Crkve. Istina o Crkvi zablistala je novim sjajem u nauci i u životu. Papa Leon XIII oertao je u svojim enciklikama odnos Crkve prema modernoj državi. On i njegovi nasljed-

nici Pio XI i Ivan XXIII označili su odnos Crkve prema novom društvu. Nutarnje ustrojstvo Crkve razjasnio je Pio XII u enciklici »Mystici corporis«. Kodeks crkvenih zakona što ga je zasnovao sv. Pio X objavio je Benedikt XV. Kroz ovo vrijeme pojavilo se cvjetno buđenje crkvenog života posebno na području pobožnosti i liturgije. Za to su buđenje najviše zaslužni sv. Pio X i Pio XII. Nada sve je značajno buđenje žive svijesti da svi vjernici sačinjavaju Crkvu. Iz toga je logično proveden praktični zaključak da vjernici moraju aktivno sudjelovati u svetim otajstvima i na svim područjima crkvene aktivnosti. Ovaj bujni život Crkve doći će očigledno do izražaja na II Vatikanskom koncilu više nego na ijednom dosadašnjem (Schweizerische Kirchenzeitung 1961, 51, 615).

Popodnevna Pričest bolesnika. Vrhovnom Zboru Sv. Oficija bila je dostavljena sumnja: da li se smiju poslije podne pričestivati bolesnici koji nisu u smrtnoj pogibli i ne leže ali ipak ne mogu izlaziti iz kuće. Sv. Zbor je 19. X 1961. odgovorio da mogu uz tri uvjeta: 1) da već kroz sedmicu dana ne izlaze iz kuće, 2) da vrijeme sv. Pričesti odredi župnik ili drugi svećenik koji se brine za bolesnika i 3) da se obdržavaju postojeći zakoni o euharistijskom postu (AAS 1961, 13, 735).

Novo liturgijske odredbe za bolesne svećenike. Sv. Zbor Obreda izdao je 15. IV 1961. uputu koje se imaju pridržavati svećenici koji su bolesni ili slabo vide prigodom obreda sv. Mise. Ovdje spominjemo najzanimljivije nove odredbe te Upute: Povlasticu za služenje Mise različite od Mise dana može dobiti svećenik koji je trajno ili privremeno bolestan. Takav svećenik može u svako doba govoriti Misu kao na dane BDM (Salve), ili Mise BDM određene za različita godišnja vremena ili bilo koju drugu prigodnu Misu koju predviđa Kodeks rubrika u br. 306-316. Mrtvačku Misu smije govoriti samo na dane kad to dozvoljavaju opći propisi. Na Veliki četvrtak, petak i subotu ne smije ni u kakvom slučaju misiti. Na Božić može misiti tri puta. Dozvoljeno mu je upotrebljavati na svim Misama boju dana ili boju koja odgovara prigodnoj Misi. Gloria in excelsis Deo ne mora govoriti nikada a može govoriti uvijek kad ne misiti u ljubičastoj boji. Redovito moli samo jednu molitvu a može dodati molitve koje rubrike naređuju ili dozvoljavaju. Credo mora govoriti kad god je propisano na Misi dana kad god misiti na način prigodne Mise I reda. Predslovlje je uvijek opće osim na Misama BDM. Na Misama za mrtve uvijek samo jedna molitva (Fidelium) a može se mjesto nje uzeti molitva koja bolje odgovara. Na čitanim Misama IV reda može se dodati druga mo-

itva po volji. Sekvenciju ne mora čitati nikada a na Misama I reda tor je mora pjevati makar da je misnik ne čita (Ephemerides liturgicae 1961, 4-5, 362-368).

Promjene u obredu Mise. Sv. Zbor Obreda je u nekoliko narata od studenoga 1960. do prosinca 1961. ukupno 777 točaka upuća o promjenama u novim izdanjima liturgijskih knjiga. U mjesecu travnju o. g. očekuje se novo izdanje Rimskog misala. Tu će teć ući sve ove promjene koje u glavnom manjega značaja. Važnije promjene čekaju odluke koncila. Evo nekoliko promjena u obredu Mise: Kod pripreve i zahvale za Misu izričito je kazano da se mogu moliti molitve iz misala ili bilo koje druge po volji; lokida se odredba da misnik od sakristije k oltaru i od oltara k sakristiji ide pokriveno glave; nakloni na ime Isusovo i slično ne moraju više biti prema križu; nema razlike između dubokog i jednostavnog naklona dana je veća sloboda u držanju raširenih ruku a vrijeme molitava i kanona; dok se pjeva Poslanica misnik sluša jedeci (celebrans sedens auscultat); na pjevanoj Misi može Poslanicu pjevati ministrant (Ephemeridas liturgicae 1961, 6, 401-447).

Liturgijski tečaj za redovnice. U Rimu je od 20. do 24. rujna prošle godine održan prvi liturgijski tečaj za redovnice. Sudjelovalo je oko 500 učesnica. Prije podne su obrađivane općenite teme a sve a poslije podne je tečaj bio razdijeljen na tri sekcije: a) za starješice i učiteljice novakinja, b) za redovnice koje rade na dgoju, c) za sakristanke.

Poljski jezik pri maši. Na prošnjo poljskega kardinala pri-nasa, ki jo je lani vložil v imenu vseh poljskih škofov, je sveta kongregacija podelila poljskim škofom širok indult glede uporabe judskega jezika pri maši.

Indult dovoljuje: 1. da smejo verniki pri petih mašah peti slavo, vero, Svet in Jagnje božje v poljskem jeziku, in 2. da smejo pri petih in slovesnih mašah, potem ko so berilo in evangellij odpeli v latinščini, ta prebrati, obrnjeni proti ljudstvu, v poljščini. Dopolnilne odredbe škofov bodo uredile izvajanje tega indulta. Mašne speve pojo na Poljskem zelo različno. V zelo maloštevilnih upnijah pojo verniki latinsko mašne speve. Pa večini cerkva jih poje zbor, verniki so pa nemi gledalci in poslušalci. V večini cerkva pojo verniki poljsko, vendar se pesmi često po vsebini oddajujejo od mašnih delov in tako bolj motijo, kakor pa pomagajo pri zavestnem sodelovanju pri maši. Z navedenim indultom je dana snova za ureditev teh vprašanj. Mogli bodo vskladiti petje z deli

maše tudi tam, kjer nimajo več usposobljenih organistov. Namesto nicejsko-carigradske veroizpovedi pojo pri maši apostolsko vero. Zelja svete stolice, naj bi verniki znali peti lažje gregorijanske maše, ostane v veljavi. Semenišča in redovne družine morajo seveda tudi nadalje gojiti gregorijanski koral, ki je vzor cerkvene glasbe. Mnoge evropske in izvenevropske dežele so že dobile tudi podobne in celo večje indulte. Vsi indulti so izraz prizadevanja, da bi pri liturgiji tudi ljudstvo čim več sodelovalo. (Prim. Tygodnik Powszechny, XV., št. 42 z dne 15. okt. 1961.).

Časoslov na židovskom. Po osebnoj dozvoli Sv. Stolice moči će dominikanci samostana sv. Izaije u Jeruzalemu moliti časoslov na židovskom jeziku. Dokument kojim se to dozvoljava ističe da će se tako omogućiti recitiranje psalama na jeziku u kojem su bili napisani (Rocca 1961, 20, 27).

Neukusni običaji. Vijesnik porečko-pulske biskupije osuđuje neukusne i zastarjele običaje da se djecu uvjerava kako im donosi darove sv. Nikola ili djed Božić te predlaže da sedjaci kaže istina roditelji ih darivaju na svetkovine sv. Nikole ili Božića (Crkvene obavijesti, Pazin, 5. I 1962, 6-7).

Pastoralni tečaj za svećenike. Kroz akademsku godinu 1961-62. održava Pastoralni institut sveučilišta u Salamanci već peti tečaj za pastoralni odgoj mladih svećenika. Osnovica programa tog tečaja je ova: 1. Fundamentalna pastoralka: uvod u pastoralno bogoslovlje, biblijski temelji pastoralnog rada, apostolat svjetovnjaka, pastoralni rad i svijet našeg vremena; 2. Pastoralka riječi Božje: katehetika i homiletika; 3. Pastoralna liturgika: uvod u pastoralnu liturgiku, liturgijska godina, sakramenti, časoslov, Misa, religiozno pjevanje, sveta umjetnost, pobožnosti kršćanskog puka; 4. Pastirska skrb: pastir, pastoralni rad i kanonsko pravo; 5. Pomoćne znanosti: religiozna sociologija, pastoralna psihologija; 6. Pastoralna tehnika: župska karitas, duhovno vodstvo, duhovne vježbe, pastoralne misije (Ephemerides liturgicae 1961, 6, 463).

Pogubne nauke. Budući da su se u posljednje vrijeme počela širiti kriva mišljenja u pogledu grijeha protiv šeste zapovijedi Božje i u pogledu ubrojivosti ljudskih čina Vrhovni Zbor Sv. Oficija izdao je 15. VII 1961. ove odredbe: 1. Biskupi, upravitelji teoloških fakulteta, sjemeništa i redovničkih škola moraju tražiti od profesora moralke da se točno pridržava crkvene predaje. 2. Crkveni cenzori moraju uložiti veliku pažnju dok prosuđuju knjige i listove koji raspravljaju o šestoj Božjoj zapovijedi. 3. Klerici

i redovnici ne smiju vršiti službu psihoanalitičara. 4. Svećenici, redovnici i redovnice ne smiju ići k psihoanalitičaru nego samo s s dozvolom svoga Ordinarija.

Posvećenje dnevnog rada. Sv. Otac Ivan XXIII udijelio je potpuni oprost svima koji jutrom na bilo koji način prikažu Bogu svoj dnevni tjelesni ili duhovni rad, a 500 dana oprosta svima koji prikažu Bogu bilo koji pojedini posao. Dekret kojim podjeljuje ovaj oprost navodi svrhu: da se u povezanosti s Bogom ljudski rad oplemeni i pobožanstveni. Ovi oprosti podijeljeni su u vezi s naukom enciklike »Mater et Magistra« u kojoj Sv. Otac napominje da je u zajednici otajstvenog tijela Kristova sve naše nastojanje i djelovanje, makar bilo čisto vremenito, nastavak Kristova djela i služi ne samo nama na posvećenje nego poput kvasca prožimlje cjelokupnu ljudsku zajednicu. Naša epoha je obilježena mnogim zabludama, ali je to također epoha u kojoj se Crkvi otvaraju nebrojne mogućnosti za posvećenje (Osservatore Romano 25. XI 1961).

Saziv koncila. Na Božić 1961. izdao je Sv. Otac bulu »Humanae salutis« kojom sazivlje II Vatikanski koncil što se ima održati g. 1962. u crkvi sv. Petra u Rimu. Papinsko pismo bilo je najprije pročitano u predvorju crkve sv. Petra a zatim u tri ostale velike rimske bazilike. Sv. Otac pozivlje sve svećenike, vjernike i odijeljene kršćane da se mole i žrtvuju za uspjeh koncila. Ovih dana je određen saziv koncila za 11. X 1962.

Duša Kristusova (Anima Christi) je do najnovijega časa veljala za molitev sv. Ignacija Lojolskega. Danes je ugotovljeno, da jo je ta svetnik le z veliko gorečnostjo razširjal, molitev sama je pa mnogo starejša. Najdemo jo že v več rokopisih iz 14. stoletja. V 14. stoletju sta jo z veliko vnemo in ljubeznijo širila: bl. Marjeta Ebner, dominikanka in mistikinja iz Taulerjevega kroga, in bl. Bernardin Feltre, frančiškanski misijonar in ustanovitelj posojilnic zoper oderuške Jude tedanje dobe. To molitev je v prejšnjem stoletju posebno ljubil kardinal Newman. Prevedel jo je na angleški jezik ter poslal prijatelju z opombo: My Creed – moj Credo. Skladno s temi zgodovinskimi dognanji imamo to molitev zdaj v brevirju med molitvami za zahvalo po maši z naslovom: Vzdihi k presvetemu Odrešniku. Še pred dobrimi desetimi so pa pisali: Vzdihi sv. Ignacija k presvetemu Odrešniku. (Prim. L'Ami du clergé, 12. okt. 1961., str. 601 po L'Osservatore Romano z dne 18. avg. 1961.)

Knjigo Svetega pisma v cerkev. Francozi so izdali svojo »jeruzalemsko biblijo« (klasični sodobni prevod svetega pisma) v umetniški izdaji v obliki misala. To sveto pismo postavijo na stojalu

v cerkvi pred prezbitarij. Odpro berilo ali evangelij liturgičnega dneva ali prepuste obiskovalcem, da berejo kjer koli. Mnogo vernikov, ki pridejo obiskat sv. Rešnje telo, najprej prebere nekaj vrst iz svetega pisma in jih potem pred tabernakljem preiščuje. Drugi zopet preberó nekaj vrstic, preden odidejo iz cerkve, da jih »ohranijo v svojem srcu«. Iz te lepe knjige bero med sveto uro. Forabijo jo pa tudi za to, da na pr. otroci pred njo ponove krstne obljube. Navada, postavljati sveto pismo v cerkev, se je posebno razširila v severni in severozapadni Franciji. (Prim. L' Ami du clergé 22. junija 1961. str. 400.) — Kdaj jih bomo začeli posnemati?

Problemi župnije. V zvezi s pripravami na koncil, ki bo imel predsvem dušnopastirski značaj, sodobni teologi mnogo razpravljajo o župniji, osnovni celici pastoracije. Nekaj idej iz njihovih razmišljanj. Cerkevna uprava in pastoracija danes temelji na ozemeljskem načelu. Tudi apostoli, ki so oznanjevali evangelij stalno naseljenim narodom, so se držali tega načela. Mnogim se zdi, da je ta zgodovinsko pogojena ozemeljska struktura Cerkve nedotakljiva. Krščanska ljubezen ne sme v župniji poznati ne razredov, ne različnih okolij, ne jezikov. »V Kristusu ni ne Francoza, ne Nemca, ne Američana ne Rusa«. Vendar imamo že v sedanji upravi Cerkve izjeme. V velemestih, zlasti v Ameriki, imamo narodnostne župnije, Pariz ima za inozemce posebnega škofa. Današnji človek ni več na svoj kraj priklenjen. Hodi delat drugam, v nedelje, v prostih dneh, o prazniku in v času plačanega dopusta gre zdoma in pride v kraje, kjer ga dušnopastirska oskrba ne doseže, na pr. ob morju, v gorah itd. Današnji človek je postal sociološko, etnološko in psihološko spet nomad. Osnovno krščansko občestvo je pa tudi danes za vsakogar župnija bivališča; tu da otroke krstiti, tu se poroči in da pokopati. Pastirstvo na izletih, taborenjih, dopustih, v letoviščih rešujejo marsikje s potujočim klerom, potujočimi pastirji. (Prim. Theologie der Gegenwart, 4. letnik, št. 3, str. 183 sl.)

Dom Bernard Capelle umrl. Dne 19. oktobra 1961 je v opatiji Mont Cesar v Belgiji umrl eden vodilnih liturgičnih strokovnjakov, benediktinški opaf dom Bernard Capelle, star 77 let. Bil je profesor liturgike na univerzi v Louvainu, član liturgične pripravljalne komisije za koncil in urednik mnogih revij. Svoj čas je urejeval Revue Bénédictine. Organiziral je in vodil predzadnjo vojno mnogo liturgičnih tečajev. Napisal je mnogo člankov in razprav, največ o elementih mašnega obreda, s katerimi je opravil pripravljalno delo za Jungmannovo Missarum solemnia. Izdal je knjižico »Za boljše razumevanje maše«, misal za laike in mnogo študij o marijanski liturgiji. Njegove razprave o velikem petku so bile

uvod v liturgično reformo velikega tedna. S posebno ljubeznijo je razlagal teologom okrožnico *Mystici corporis*, ki jo je imel za srce liturgične teologije. (Prim. *Paroisse et Liturgie*, 1961, št. 8, str. 595).

Ekumenski sastanak u New Delhiju. Kako smo javili u posljednjem broju koncem mjeseca studenoga održan je sastanak ekumenskog vijeća crkava u zemlji u kojoj živi 9 miliona kršćana među 440 miliona hindusa, budista i muslimana. Na sastanku je bilo 577 delegata koji su predstavljali oko 300 milijuna kršćana iz 60 različitih zemalja. To su bili predstavnici 198 odijeljenih crkava, među kojima je 45 azijskih i 26 afričkih. Po prvi put, poslije osnutka ekumenskog vijeća (1948) sudjelovali su i ruski pravoslavni delegati koji su predstavljali oko 50 milijuna ruskih pravoslavaca. Uz ruske prelate bili su također i poljski, rumunjski i bugarski delegati. Po prvi put su također prisutni bili predstavnici katoličke Crkve kao promatrači.

Poglavar episcopalne crkve kod Sv. Oca. 15. XI prošle godine posjetio je Sv. Oca poglavar episcopalne crkve iz SAD Arthur Lichtenberger. Poslije tog posjeta on je dao izjavu novinarima: »Osjetio sam da mi srce jače kuca ono jutro kada sam se spremao da stupim pred suverena katoličke Crkve... Upravo sam hrlio da poklekнем, kako to traže propisi, kad li Papa ustade sa svojeg mjesta i raširenih ruku dođe mi ususret. Naravno da sam i ja raširio svoje ruke i tako smo se našli u zagrljaju«. Neposredno iza njega bio je primljen kod Sv. Oca pomoćni hvarski biskup preuzv. C. Bezmalinović (Crkvene obavijesti, Hvar, 1961, XII, 2).

Ekumensko vijeće i katolička Crkva. Generalni sekretar ekumenskog vijeća crkava piše u knjizi Evanston-New Delhi: »Ekumensko vijeće crkava ne može biti zadovoljno sa samim sobom. Ono mora nadvisiti sebe i tražiti stvarnost koja je veća od njega samog – potpuno jedinstvo Božjeg naroda«.

Anglikanci i katolička Crkva. Dr Fischer, bivši primas engleske crkve, izjavio je pred vijećem anglikanskih crkava: da one u katoličkoj Crkvi ne smiju gledati neprijatelja ili suparnika nego saveznika.

Luteranci i katolička Crkva. Prof. Stig Lindholm, jedan od najvažnijih ličnosti švedske luteranske crkve, docent teologije na sveučilištu u Upsali, kandidat za biskupa, dao je ostavku s obrazloženjem da misli stupiti u katoličku Crkvu. Prošle je godine još nekoliko teologa iz Upsale prešlo na katoličanstvo.

Molitve za koncil i za sjedinjenje. Bečki kardinal F. König otvorio je s Misom u crkvi ukrajinskih katolika 4. XI prošle godine veliki molitveni tjedan za uspjeh ekumenskog koncila i za sjedinjenje svih kršćana. Tjedan je završio s pontifikalom što ga je pomoćni beogradski nadbiskup preuzv. Bukatko držao u bečkoj katedrali u ukrajinskom obredu.

Na blagdan sv. Ignacija muč. preminuo je u Gospodinu Dr Ivan Delalle, doktor kršćanske arheologije i dugogodišnji zaslužni liturgijski radnik. Svečano odrešenje održao je preuzv. g. biskup Dr Frano Franić, a u ime ILO-a se s pokojnikom oprostio u katedrali o. Jure Radić. Pogreb je obavljen 3. veljače 1962. uz učešće oko 60 svećenika i klerika te brojnog naroda.

R.i.p.

U vremenu od 20. do 22. veljače o. g. održan je u Zagrebu liturgijski tečaj, na kojem je učestvovalo oko 400 svećenika. Po općem mišljenju je to najznačajniji događaj na području liturgijske obnove kod nas.

PITANJA I ODGOVORI

1. Ali se na navadne Marijine sobote (De s. Maria in sabbato) dovoljene votivne maše?

Odgovor. Na Marijine sobote so dovoljene votivne maše 4. razreda, prepovedane so pa maše za umrle 4. razreda ali navadne črne maše. Kodeks rubrik pravi v številki 387: Missa votiva 4. cl. est Missa votiva quae celebrari potest tantum diebus liturgicis 4. cl. (ti dnevi so pa po štev. 27 in 28: officium sanctae Mariae in sabbato in feriae 4. cl.). Rubrika 423 pa pravi: Missae defunctorum cotidiana celebrari possunt in feriis 4. cl. tantum, extra tempus natalicium.

2. Kadar molimo brevir zase, molimo namesto »Dominus vobiscum« po novem »Domine, exaudi orationem meam«. Ali je torej dovoljeno, tudi pri delitvi zakramentov in zakramentalov »Dominus vobiscum« izpuščati?

Odgovor. Ni dovoljeno, ker novi zakonik rubrik to predpisuje samo za brevir (št. 247).

3. Pri zborni maši (Missa dialogata) naj bi mašnik evangelij bral tudi v domačem jeziku (vodilo, točka 65). V naši škofiji naređi to tako, da se po prebranem latinskem evangeliju mašnik